

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/105/99

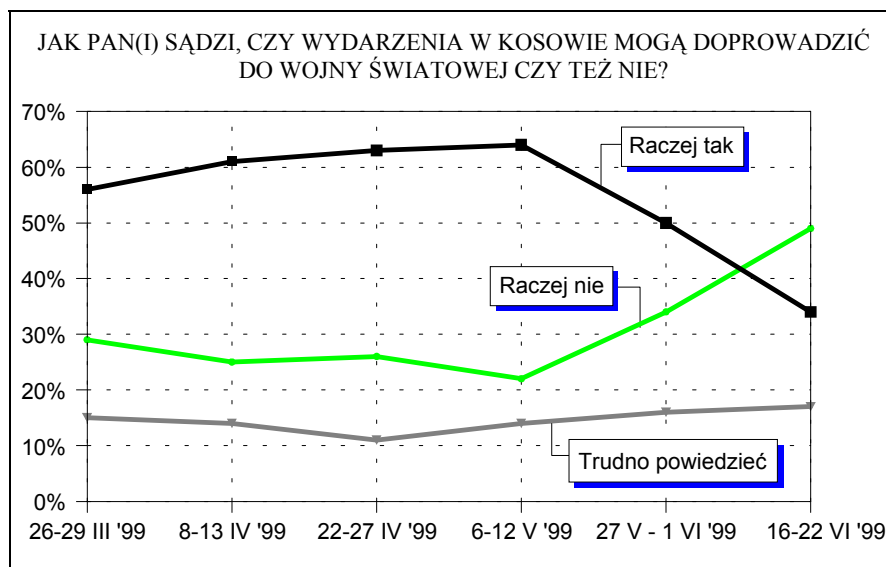
OPINIE O SYTUACJI W KOSOWIE PO ZAPRZESTANIU BOMBARDOWAŃ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC '99

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

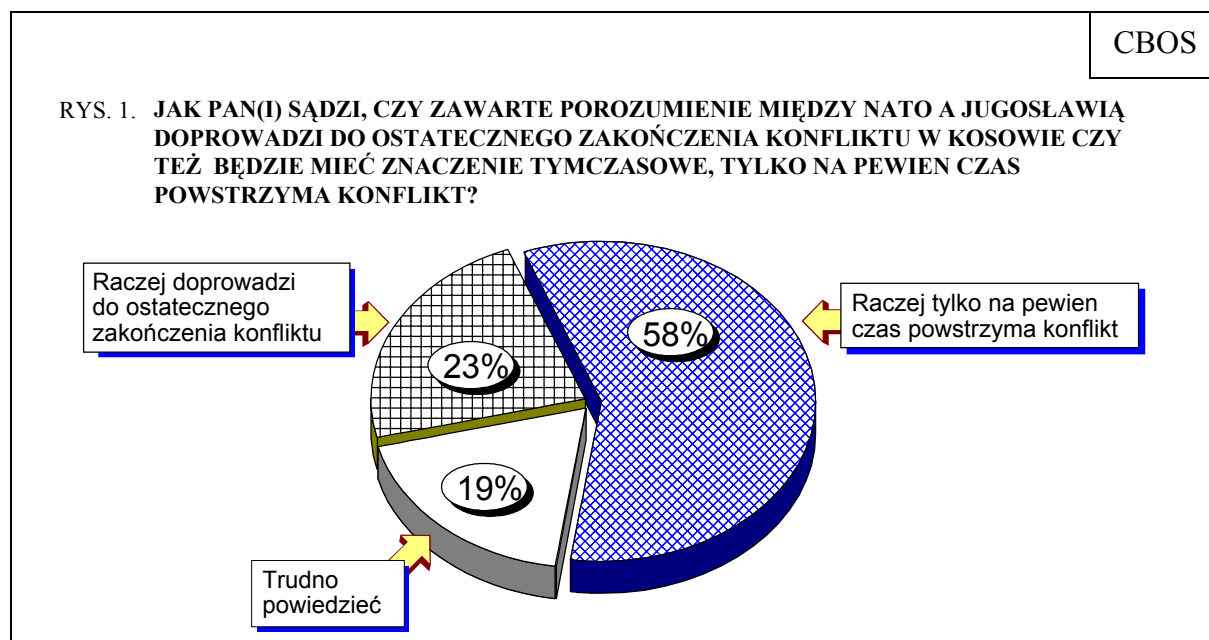
- Wśród Polaków przeważa przekonanie, że konflikt w Kosowie został powstrzymany tylko na pewien czas. Tego zdania jest 58% badanych, wobec 23% wyrażających nadzieję, że zawarte porozumienie doprowadzi do ostatecznego zakończenia konfliktu.
- W stosunku do maja zdecydowanie zmniejszyły się obawy przed przerodzeniem się konfliktu w Kosowie w wojnę światową.

- Jedna trzecia badanych (31%) uważa, że interwencja NATO w Kosowie była w pełni skuteczna, prawie połowa (45%) ocenia ją jako częściowo skuteczną, a 11% uznaje za nieskuteczną.
- Po zawarciu porozumienia wzrosło (malejące w ciągu poprzedniego miesiąca) przekonanie o słuszności interwencji podjętej przez NATO, osiągając najwyższy (59%) nie notowany dotychczas poziom. (Przypomnijmy, że w końcu kwietnia działania Paktu Północnoatlantyckiego akceptowało 55% badanych, w ostatnich dniach maja odsetek ten zmalał do 48%.)

W Jugosławii po trzech miesiącach bombardowań zapanował pokój. Do Kosowa wkroczyły wojska KFOR, zaczęli powracać uchodźcy. Jak Polacy oceniają nową sytuację? Sondaż¹, którego wyniki przedstawiamy, został przeprowadzony po zawarciu porozumienia między NATO a Jugosławią.

Badani z dużą rezerwą odnoszą się do trwałości porozumienia zawartego w sprawie Kosowa. Zdecydowanie przeważa przekonanie, że nie doprowadzi ono do ostatecznego zakończenia konfliktu między Serbami a Albańczykami, tylko powstrzyma go na pewien czas.

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (109) przeprowadzono w dniach od 16 do 22 czerwca ’99 na liczącej 1099 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłej ludności Polski.

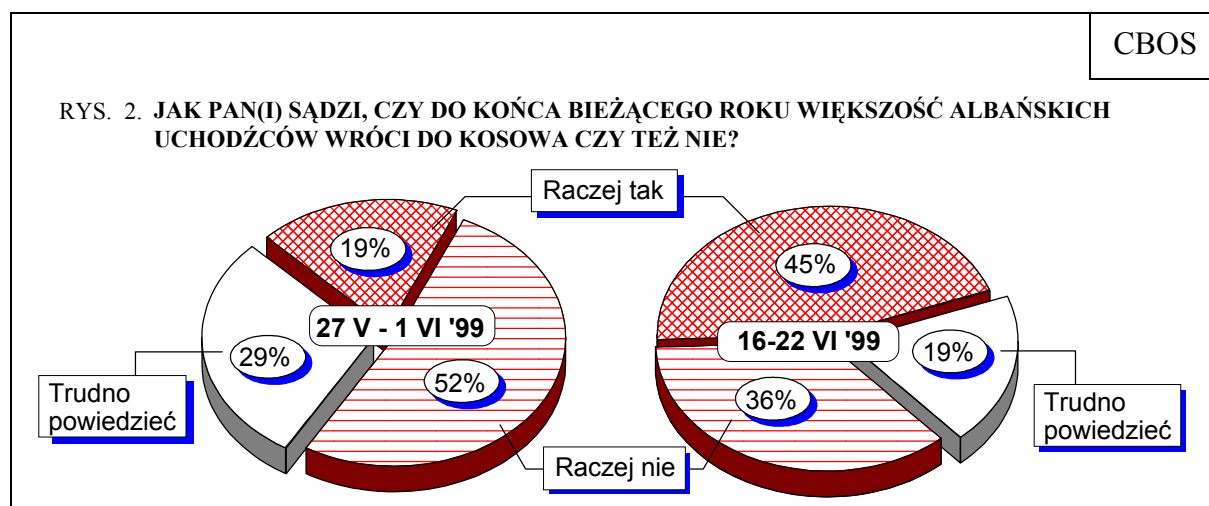
Mimo iż dominuje przekonanie o jedynie tymczasowym powstrzymaniu konfliktu w Kosowie, zdecydowanie zmniejszyły się obawy, że wydarzenia te mogą doprowadzić do wojny światowej. Obecnie żywi je jedna trzecia ankietowanych (blisko o połowę mniej niż na początku maja).

Tabela 1

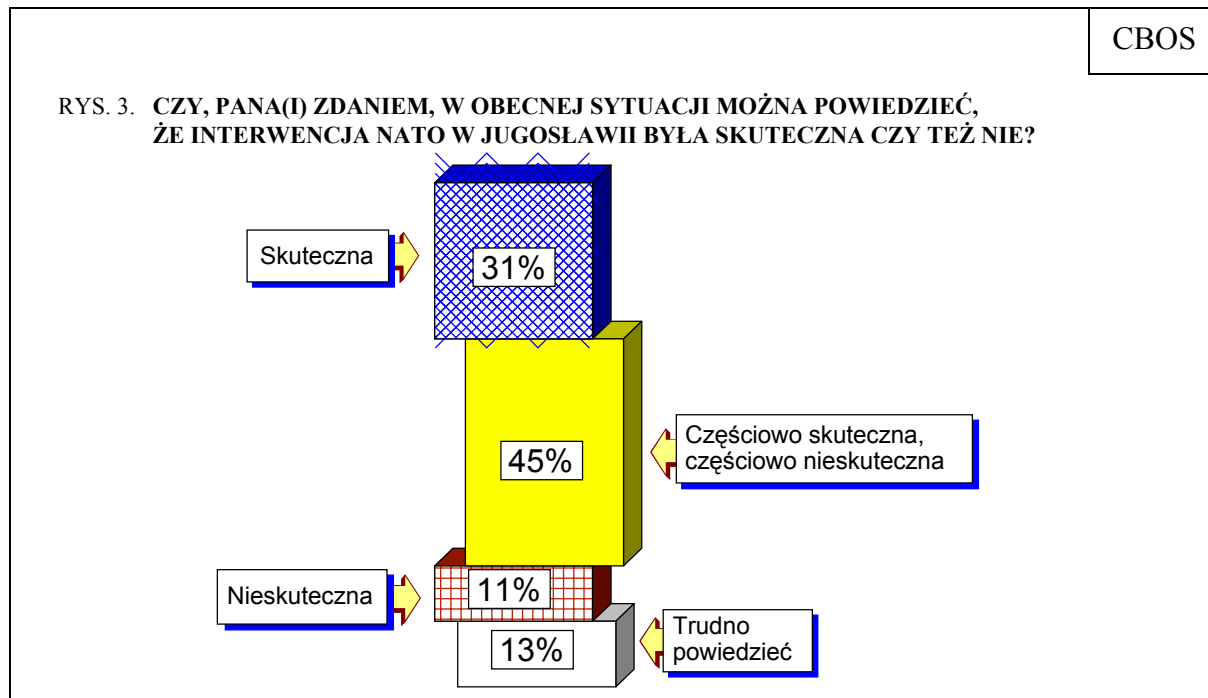
Jak Pan(i) sądzi, czy wydarzenia w Kosowie mogą doprowadzić do wojny światowej czy też nie?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	26-29 III '99	8-13 IV '99	22-27 IV '99	6-12 V '99	27 V - 1 VI '99	16-22 VI '99
	w procentach					
Raczej tak	56	61	63	64	50	34
Raczej nie	29	25	26	22	34	49
Trudno powiedzieć	15	14	11	14	16	17

Lęk przed przekształceniem się konfliktu w Kosowie w wojnę światową utrzymuje się na stosunkowo dość wysokim poziomie tylko wśród badanych z wykształceniem podstawowym, którzy od początku interwencji NATO najbardziej obawiali się takiego rozwoju wydarzeń. W tej grupie nadal więcej ankietowanych obawia się tej ewentualności, niż wyraża przeciwną opinię.

Po zawarciu porozumienia znacznie wzrosła liczba respondentów uważających, że do końca bieżącego roku większość albańskich uchodźców wróci do Kosowa. Nadal jednak ponad jedna trzecia badanych jest zdania, że raczej nie należy się tego spodziewać.

Ogólna skuteczność działań NATO w Jugosławii także oceniana jest dość sceptycznie. Wśród badanych najczęściej spotkać można opinię o jedynie połowicznej skuteczności interwencji.

Ocena skuteczności akcji NATO w Jugosławii jest bardzo silnie związana przede wszystkim z opinią o perspektywach trwałego zakończenia konfliktu. Zdecydowana większość badanych liczących na ostateczne jego zakończenie uważa, że interwencja NATO była skuteczna. Natomiast nadzieja na szybki powrót uchodźców równie często skłania do oceny operacji jako całkowicie skutecznej (45%), jak i tylko częściowo skutecznej (43%).

Tabela 2

Jak Pan(i) sądzi, czy zawarte porozumienie między NATO a Jugosławią doprowadzi do ostatecznego zakończenia konfliktu w Kosowie czy też tylko na pewien czas powstrzyma konflikt?	Czy interwencja NATO w Jugosławii była skuteczna czy też nie?			
	Skuteczna	Częściowo skuteczna, częściowo nieskuteczna	Nieskuteczna	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Raczej doprowadzi do ostatecznego zakończenia konfliktu	62	31	3	3
Raczej tylko na pewien czas powstrzyma konflikt	24	56	14	6
Trudno powiedzieć	14	28	9	49

V Cramera=0,433

Tabela 3

Jak Pan(i) sądzi, czy do końca bieżącego roku większość albańskich uchodźców wróci do Kosowa czy też nie?	Czy interwencja NATO w Jugosławii była skuteczna czy też nie?			
	Skuteczna	Częściowo skuteczna, częściowo nieskuteczna	Nieskuteczna	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Raczej tak	45	43	8	4
Raczej nie	24	55	15	6
Trudno powiedzieć	13	28	9	49

V Cramera=0,399

Dość sceptyczna ocena skuteczności działania NATO w Jugosławii nie przeszkodziła wzrostowi przekonania o słuszności podjętej interwencji - osiągnęło ono najwyższy (59%) nie notowany dotychczas poziom.

Tabela 4

Czy uważa Pan(i) za słuszne czy też niesłuszne podjęcie zbrojnej interwencji przez państwa NATO w związku z konfliktem serbsko-albańskim w Kosowie?	Wskazania respondentów według terminów badań						
	15-20 X '98	26-29 III '99	8-13 IV '99	22-27 IV '99	6-12 V '99	27 V - 1 VI '99	16-22 VI '99
	w procentach						
Zdecydowanie słuszne	17	17	23	25	24	23	28
Raczej słuszne	34	31	31	30	29	25	31
Słuszne	51	48	54	55	53	48	59
Raczej niesłuszne	16	20	21	18	19	19	15
Zdecydowanie niesłuszne	11	16	10	13	16	19	10
Niesłuszne	27	36	31	31	35	38	25
Trudno powiedzieć	22	16	15	14	12	14	16

Spółeczne zróżnicowanie poparcia dla operacji NATO w Jugosławii w zasadzie nie zmienia się od początku konfliktu. W większym stopniu popierają ją mieszkańcy miast średnich i dużych niż małych i wsi. Poparcie dla tej akcji jest też tym większe, im wyższy poziom wykształcenia badanych.

Nie zmienił się także ogólny kierunek zależności stosunku do interwencji od poglądów politycznych. Akceptacji działań NATO nadal bardziej sprzyjają poglądy prawicowe niż lewicowe. Pewne zmiany odnotowaliśmy natomiast w ocenie tej interwencji wśród zwolenników poszczególnych partii i ugrupowań politycznych.

Tabela 5

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Czy interwencję NATO w Jugosławii uważa Pan(i) za:									
	słuszną					niesłuszną				
	26-29 III	8-13 IV	22-27 IV	6-12 V	16-22 VI	26-29 III	8-13 IV	22-27 IV	6-12 V	16-22 VI
	w procentach									
AWS	73	76	71	65	76	16	12	21	25	14
PSL	45	57	55	41	73	39	37	35	48	13
SLD	58	50	57	58	55	35	35	35	34	36
UW	73	75	86	85	76	23	18	14	12	17
Niezdeterminowani	39	53	53	36	43	32	26	27	46	24
Nie zamierzający głosować	35	49	48	46	54	43	33	31	39	54

Pominięto „trudno powiedzieć”.

Poparcie dla operacji NATO w Jugosławii wzrosło przede wszystkim wśród zwolenników PSL i AWS, w mniejszym stopniu także wśród osób nie popierających żadnej partii oraz dystansujących się od życia politycznego. Natomiast wśród zwolenników UW, a w minimalnym stopniu również SLD daje się zauważyć osłabienie przekonania o słuszności działań prowadzonych przez NATO.

Warto odnotować, że po zawarciu porozumienia między NATO a Jugosławią wzrosła jednocześnie akceptacja członkostwa naszego kraju w tym sojuszu.

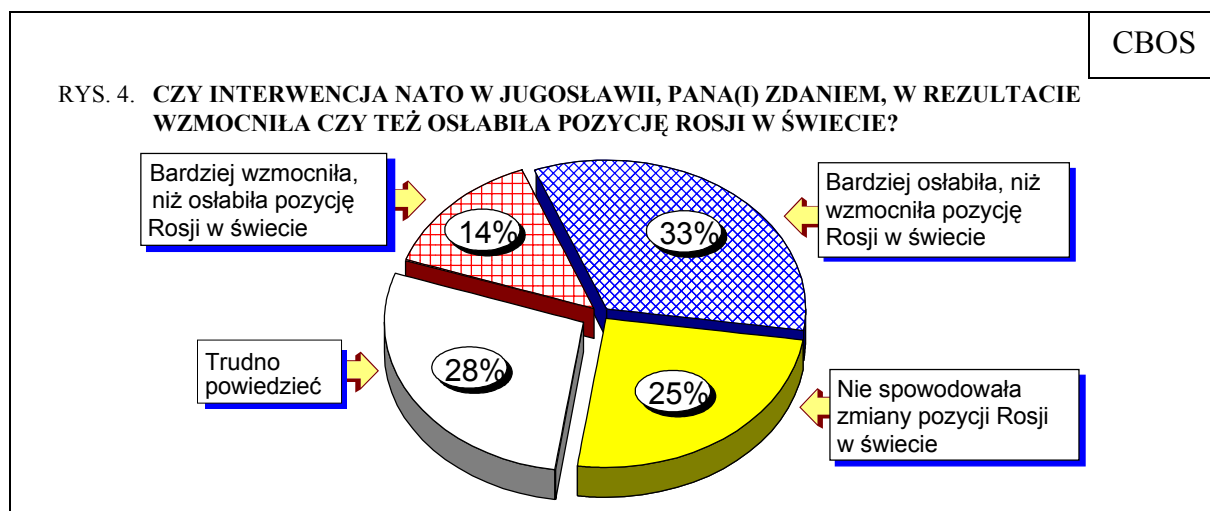
Tabela 6

Czy Pan(i) popiera przystąpienie Polski do NATO czy też jest Pan(i) temu przeciwny(a)?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	24 II - 1 III '99	4-9 III '99	8-13 IV '99	16-22 VI '99
	w procentach			
Popieram	60	67	63	69
Jest mi to obojętne	23	18	18	16
Jestem przeciwny(a)	11	10	12	9
Trudno powiedzieć	6	5	7	6

Mniej więcej takie samo poparcie odnotowaliśmy w przeddzień przyjęcia Polski do NATO (wówczas sprawa naszego członkostwa była silnie nagłaśniana), natomiast na początku interwencji w Jugosławii było ono nieco mniejsze. Obecnie przynależność Polski do Paktu Północnoatlantyckiego popiera już wyraźnie więcej badanych niż poprzednio - zarówno w końcu lutego, jak i w połowie kwietnia tego roku.

KONFLIKT W KOSOWIE A ROSJA

Wśród badanych najczęściej zwolenników ma pogląd, że w rezultacie interwencji NATO w Jugosławii pozycja Rosji w świecie uległa osłabieniu.

Niezbyt optymistycznie zapatrują się badani na współpracę między wojskami NATO a wojskami rosyjskimi w Kosowie. Ponad połowa przewiduje pojawienie się konfliktów, a tylko niespełna jedna piąta liczy na zgodną współpracę między nimi.

CBOS

Jak, Pana(i) zdaniem, ułożą się stosunki między wojskami NATO a wojskami rosyjskimi w Kosowie?	
Wojska te raczej będą ze sobą współpracować	17%
Raczej będą pojawiać się konflikty między nimi	55%
Trudno powiedzieć	28%

Powyższa opinia wiąże się z niemal powszechnie podzielanym przekonaniem, że Rosji chodzi głównie o to, by pokazać, iż NATO musi się liczyć z jej stanowiskiem (79% wskazań). Zaledwie 3% ankietowanych sądzi, że pierwszoplanowym celem polityki Rosji w tym regionie jest doprowadzenie do pokoju w Jugosławii.

Przewidywanie konfliktów między wojskami NATO a wojskami rosyjskimi w Kosowie wzmagają obawy przed tym, by wydarzenia te nie doprowadziły do wojny światowej.

Tabela 7

Jak, Pana(i) zdaniem, ułożą się stosunki między wojskami NATO a wojskami rosyjskimi w Kosowie?	Jak Pan(i) sądzi, czy wydarzenia w Kosowie mogą doprowadzić do wojny światowej czy też nie?		
	Raczej tak	Raczej nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Wojska te raczej będą ze sobą współpracować	24	67	9
Raczej będą pojawiać się konflikty między nimi	39	51	10
Trudno powiedzieć	29	35	36

V Cramera=0,237

Badani dość sceptycznie oceniają trwałość porozumienia zawartego w sprawie Kosowa. Mimo to znacznie zmniejszyły się obawy, że wydarzenia te mogą przerodzić się w wojnę światową.

Dominuje pogląd, że interwencja NATO w tym regionie była tylko częściowo skuteczna, a ponad jedna trzecia badanych przypuszcza, że większość albańskich uchodźców nie wróci do Kosowa przed końcem bieżącego roku. Jednocześnie jednak wzrosło przekonanie o słuszności interwencji podjętej przez Pakt Północnoatlantyki.

Obecnie członkostwo Polski w NATO popiera ponad dwie trzecie badanych (69%), co oznacza wzrost wskazań (o 9 punktów) w stosunku do lutego - przed przyjęciem naszego kraju do tego sojuszu.

Opracował

Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Jak Pan(i) sądzi, czy ostatecznie wydarzenia w Kosowie w Jugosławii mogą doprowadzić do wojny światowej czy też nie? (%)

	Raczej tak	Raczej nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	34	49	17	1098
Płeć				
Mężczyźni	32	57	12	521
Kobiety	36	42	22	577
Wiek				
18-24 lat	34	54	12	158
25-34	28	58	14	195
35-44	32	49	19	233
45-54	37	49	14	195
55-64	36	46	18	144
65 lat i więcej	37	36	27	173
Miejsce zamieszkania				
Wieś	36	42	23	406
Miasto do 20 tys.	34	51	16	132
20 - 100 tys.	37	50	13	214
101 - 500 tys.	24	58	18	185
501 tys.i więcej mieszk.	35	54	11	161
Wykształcenie				
Podstawowe	42	32	25	308
Zasadnicze zawodowe	39	44	17	291
Średnie	27	59	14	392
Wyższe	15	75	9	100
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	12	78	10	85
Prac.umysł.niż.szczebła	26	63	11	118
Pracownicy fiz.- umysł.	41	48	11	72
Robotnicy wykwalifikowani	38	51	11	121
Robotnicy niewykwalifik.	36	54	10	44
Rolnicy	38	28	33	66
Pracujący na własny rach.	19	64	17	56
Bierni zawodowo				
Renciści	42	38	21	131
Emeryci	35	39	26	201
Uczniowie i studenci	38	52	10	49
Bezrobotni	46	37	17	94
Gospodynie domowe i inni	27	53	21	57
Pracuje w:				
sferze budżetowej	21	64	15	116
sekt. państw., publicznym	28	60	12	125
sp. wiaśc. pryw. i państwa	33	58	10	92
sekt. pryw. poza rolnict.	30	59	11	194
prywatnym gosp. rolnym	39	24	37	64
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	42	39	19	190
276 - 399	48	38	14	122
400 - 549	38	49	14	223
550 - 799	29	52	18	175
Powyżej 799 zł	19	69	12	164
Ocena własnych war. mater.				
Złe	41	42	18	345
Średnie	34	47	20	493
Dobre	25	63	13	260
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	34	40	25	71
Raz w tygodniu	33	49	18	561
1-2 razy w miesiącu	35	49	16	175
Kilka razy w roku	34	55	11	202
W ogóle nie uczestniczy	34	44	22	90
Poglądy polityczne				
Lewica	39	48	14	280
Centrum	31	56	13	275
Prawica	32	57	11	273
Trudno powiedzieć	33	35	32	270

Tabela 2. Czy uważa Pan(i) za słusne czy też niesłusne podjęcie zbrojnej interwencji przez państwa NATO w związku z konfliktem serbsko-albańskim na terenie Kosowa w Jugosławii? (%)

	Słuszne	Niesłuszne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	59	25	16	1099
Płeć				
Mężczyźni	67	24	8	521
Kobiety	52	25	23	578
Wiek				
18-24 lat	63	24	13	158
25-34	66	23	12	195
35-44	61	25	14	234
45-54	61	24	15	195
55-64	60	27	14	144
65 lat i więcej	44	26	30	173
Miejsce zamieszkania				
Wieś	52	26	22	406
Miasto do 20 tys.	49	30	20	132
20 - 100 tys.	65	21	14	214
101 - 500 tys.	63	25	12	186
501 tys.i więcej mieszk.	73	21	7	161
Wykształcenie				
Podstawowe	50	25	25	308
Zasadnicze zawodowe	59	24	17	291
Średnie	64	26	11	393
Wyższe	72	20	8	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	74	20	6	86
Prac. umysł. niż. szczebla	58	29	13	118
Pracownicy fiz.- umysł.	70	18	12	72
Robotnicy wykwalifikowani	65	24	11	121
Robotnicy niewykwalifik.	52	33	15	44
Rolnicy	58	17	25	66
Pracujący na własny rach.	61	26	13	56
Bierni zawodowo				
Renciści	50	27	23	131
Emeryci	52	26	22	201
Uczniowie i studenci	66	28	7	49
Bezrobotni	57	26	16	95
Gospodynie domowe i inni	62	19	19	57
Pracuje w:				
sferze budżetowej	70	20	10	116
sekt. państw., publicznym	62	28	10	125
sp. właśc. pryw. i państwa	62	24	14	93
sekt. pryw. poza rolnict.	64	24	12	194
prywatnym gosp. rolnym	60	15	25	64
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	56	23	21	191
276 - 399	56	32	12	122
400 - 549	56	28	16	223
550 - 799	65	21	14	175
Powyżej 799 zł	68	23	9	164
Ocena własnych war. mater.				
Złe	55	26	19	346
Średnie	59	24	17	493
Dobre	66	23	11	260
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	49	18	32	71
Raz w tygodniu	61	23	16	562
1-2 razy w miesiącu	59	26	15	175
Kilka razy w roku	60	28	12	202
W ogóle nie uczestniczy	52	30	18	90
Poglądy polityczne				
Lewica	57	34	9	280
Centrum	64	26	10	275
Prawica	74	17	10	273
Trudno powiedzieć	42	22	36	270